taus piliakalnio. 1984 ir 1985 m. buvo ištirtas 1347 m^2 plotas, aptikti 665 kapai (tarp jų 11 dvigubų, po vieną trigubą ir šešiagubą). Jie datuojami XIV-XVII a. Kapinyno kasinėjimai nebaigti.

Rasta labai daug pavienių žmonių kaulų, kurių dalis priklausė XIV-XV a. kapams, suardytiems laidojant XVI-XVII a. mirusiuosius. Kita dalis kaulų ir registruotų kapų yra XVII-XVIII a. pradžios karų ir epidemijų metu mirusių ir laidotų skubotai bendrose duobėse, kartais net kraunant mirusiuosius vieną ant kito. Visa osteologinė medžiaga surinkta ir perduota saugoti VVU antropologijos laboratorijai.

Kapai skiriami į dvi grupes: 1) su įkapėmis, 2) be įkapių, o pirmoji grupė dar į pogrupius: a) - su monetomis ir b) - be monetų.

1-ją grupę sudaro 121 vyro, 111 moterų, 62 vaikų-paauglių ir 2 kapai mirusiųjų, kurių lytis nenustatyta. Pagal kapuose rastas monetas 1-ą pogrupį skiriame į 3 chronologines grupes: 1) XV a. pirmosios pusės (9 kapai), 2) XVI a. pirmosios pusės (39 kapai) ir 3) XVI a. antrosios pusės - XVII a. (40 kapų).

XV a. pirmosios pusės vyrų kapuose Nr. 39, 94, 304, 500 aptikta po 1, o k. Nr. 511 - 5 monetos, kurių Av. - vytis, Rv. - stiebų vartai. Be monetų šiuose kapuose rasta skiltuvų, peilių, sagčių. Moterų kapuose Nr. 9, 71, 255 aptikta po 1 tokią monetą. Be monetų kapuose dar buvo auskarų, peilių, žiedų, sagčių, kapšelis. Šiai grupei priklauso ir berniuko-paauglio k. Nr. 645, kuriame rasta moneta, skiltuvas, žirklės ir peilis.

XVI a. 1 pusės 11 vyrų rasta po 1 Aleksandro denarą, 4-se po 3, 1-me - 14, 1-me 3 denarai ir 1 pusgrašis. Išsiskiria k. Nr. 623 su 51 denaru (kitų įkapių nebuvo). Retumu išsiskiria k. Nr. 334 rastas Žygimanto Augusto obolo (pusdenario) fragmentas. Kartu su monetomis kapuose rasta skiltuvų, galąstuvų, peilių, sagčių, žąslai, žirklės, karolių, žvagutis. 9 moterų kapuose rasta

po 1 Aleksandro denarą, 2-se po 3, 1-me - 4. Suardytame kape Nr. 7 - 5 Aleksandro pusgrašiai, auskaras, peilis, galąstuvas, 2 sagtys. Išsiskiria k. Nr. 177, kuriame rasti 65 Aleksandro denarai ir 3 pusgrašiai bei 4 Žygimanto Senojo pusgrašiai: 2 - 1509 m., po 1 - 1520 ir 1525 m. Be to, kape buvo žiedas ir stiklo karoliai. Kartu su monetomis kituose kapuose rasta auskarų, peilių, žiedų, sagčių. 5 vaikų-paauglių kapuose rasta po 1 Aleksandro denarą, o viename - du. Be to, kapuose buvo auskarų, peilis, sagtis, žiedas, žvagutis, verpstukas.

XVI a. antrosios pusės - XVII a. grupės vyro kape aptikta Žygimanto Senojo pusgrašis, peilis, raktas. Kitame - Žygimanto Senojo 1509 m. pusgrašis ir Žygimanto Augusto 1570 m. dvidenaris, trečiame - Alenksandro pusgrašis ir Zigmanto III Vazos šilingas, keturiuose vyrų kapuose buvo po 1 Žygimanto Augusto 1570 m. dvidenarį, 9 kapuose rasta Zigmanto III monetų - šilingų, rečiau pusantrokų (1620). Jono Kazimiero šilingų rasta 2 kapuose. Moterų kapuose rasta Žygimanto Senojo pusgrašių, Žygimanto Augusto denarų ir dvidenarių, Zigmanto III Vazos šilingų, dvidenarių, Kristinos Augustos šilingų, Karolio X Gustavo 1654 m. šilingas. Vaikų-paauglių kapuose - Žygimanto Augusto denarų, dvidenarių, Zigmanto III Vazos, Kazimiero Jogailaičio Gdansko [illegible] šilingas, Žygimanto Senojo pusgrašių, Zigmanto III Vazos šilingų, dvidenarių, Kristinos Augustos šilingų, Jono Kazimiero šilingų, Gustavo II Adolfo šilingų. Kartu su XVI-XVII a. monetomis kapuose rasta peilių, skiltuvų, žiedų.

I-b pogrupių (kapai be monetų, bet su kitomis įkapėmis) sudarė 77 vyrų, 82 moterų ir 42 vaikų-paauglių kapai. Dalis šio pogrupio kapų skiriasi nuo datuojamų monetomis ir gausesnėmis įkapėmis. Kiti tolygūs I-a pogrupio kapams, tik juose nėra monetų.

Vyrų kapuose aptikti 6 kirviai ir 1 ietigalis. Dar

vienas ietigalis ir 1 kirvis aptikti suardytuose kapuose. Kituose kapuose rasta peilių, sagčių, skiltuvų, galąstuvų.

XIV a. antrosios pusės moterų kapuose aptikta žiedo formos antsmilkinių su užmautais suploto rutulio žalv. karoliais, žiedų, apskritų plokštinių segių, žvaigždinė segė. Labiausiai išsiskiria k. Nr. 104, kurio inventorių sudarė: 2 auskarai, smeigtukas, segutės, verpstukas, peilis, žiedinė segė, 1 juostinis sidabrinis bei 6 žalvariniai žiedai ir puikiai išlikęs odinis diržas, puoštas žalv.(?) ornamentuotomis plokštelėmis.

XIV a. antrosios pusės - XVI a. pirmosios pusės kapuose rasta auskarų (vėlyviausi auskarai rasti su Aleksandro monetomis), peilių, žiedų, adatų. Likusius kapus skiriame į XVI-XVII a. grupę. Jų inventoriuje buvo peilių, sagčių, žiedų, raktas. Dviejuose kapuose rasta diržo ir odinio kapšelio liekanų.

Vaikų - berniukų kapuose rastas kirvis, peilių, sagčių, skiltuvas, kaulinis rago formos dirbinys, galąstuvas. Su moterims būdingomis įkapėmis palaidota 13 vaikų. Kapuose rasta auskarų, peilių, sagčių, žiedų. Vaikų kapus su vyriškomis įkapėmis ir tuos, kuriuose buvo auskarai, datuojame XIV a. antrąja puse - XVI a. pirmąja puse. XVI-XVII a. vaikų kapuose buvo peilių, sagčių, žvagutis, galąstuvas. Kūdikio k. Nr. 277 kojūgalyje buvo mažas puodelis.

Liko neišvardinti kai kuriuose kapuose rasti nedaiškios paskirties daiktai ir gausūs atsitiktiniai radiniai.

II grupę (be įkapių) sudarė 94 vyrų, 91 moterų, 189 vaikų-paauglių ir 3 kapai mirusiųjų, kurių lytis nenustatyta. Datuoti visą šią grupę XVII-XVIII a. pradžia neturime pagrindo, kadangi mirusieji palaidoti tomis pačiomis kryptimis, aukštielninki, įvairiai sudėtomis rankomis, ištiestomis kojomis, kaip ir I grupės mirusieji. Tačiau būtent šioje grupėje pasitaikė ir įvairių netradicinių laidosenos atvejų.

Monetų rasta 11. Iš jų 3 paauglio kape Nr. 9, juosmens srityje. Viena iš jų Kristinos (1632-1654) Rygoje kaldintas šilingas. Kitos Lietuvos ir Prūsijos monetos, kaldintos XVI a. pabaigoje - XVIII a. Remiantis monetomis, taip datuojami ir kapai. Ankstyvesnių kapų nerasta.

Penkiuose šurfuose aptiktos ir ankstyvesnių bažnyčių (?) pamatų liekanų. Prie ŠV ir PR bokšto sienų 1,3-1,9 m gylyje atidengti akmenys prientuoti lygiagrečiai bažnyčiai. Tarpai tarp jų užpildyti kalkių skiediniu su smulkiais plytgaliais. 0,6 m gylyje, prigludusi prie PV bažnyčios sienos buvo 2 m ilgio ir 0,5-0,6 m pločio iš plytų ir akmenų mūrytų pamatų dalis.

PV-ŠR kryptimi orientuoti akmenų pamatai su plytų sienos dalimi atidengti bažnyčios viduje, prie ŠV sienos, 1,1 m gylyje nuo grindų viršaus. Sienos storis 0,5-0,6 m. 34x14,5x8 cm dydžio plytos rištos baltos spalvos kalkių ir smėlio skiediniu.

1,8 m į PR nuo bokšto, lygiagrečiai jam, 2,2 m gylyje, atidengti 1,2-1,3 m storio ir 0,7 m aukščio pamatai. Jų apačią sudaro kalkių skiedinio su plytgaliais sluoksnis, po to buvo dėtos dvi akmenų eilės ir dar vienas kalkių skiedinio su plytgaliais sluoksnis.

Iš minėtų statinių liekanų datuoti galima tik pamatus, esančius bažnyčios viduje. Čia rasta XV-XVI a. čerpių profiliuotu galu dalių.

Eugenijus Svetikas

ALYTAUS PLOKŠTINIS KAPINYNAS

1984 m. pavasarį individualių namų statybai išskirtoje teritorijoje buvo aptikta žmonių kaulų. Alytaus kraštotyros muziejus ėmėsi kapinyną ištirti.

Kapinynas yra dešinėje Nemuno pusėje, iškišulyje, 160 m į Š nuo upės, 500 m į ŠV nuo Aly-